

1967 Yılı Bilim Ödülleri

«Türk bilim adamlarının müspet bilimlerin temel ve uygulamalı alanlarındaki çalışmalarını ve araştırmalarını teşvik etmek, böylece memleketimizde müspet bilimlerin gelişmesine yardımcı olmak» amacıyla Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu tarafından ihdas edilmiş bulunan Bilim Ödülleri, bu yıl da, 11 Kasım 1967 Cumartesi günü Ankara'da yapılan bir törenle, ödülle hak kazanan değerli üç bilim adamlımıza, Cumhurbaşkanımız Sayın Cevdet Sunay tarafından verildi. Bu kısa yazıda, içlerinde yarımın bilim adamları da bulunan okurlarımıza, ödül kazanan bilim adamlarımızı tanıtmaya çalışacak, bu anlamlı törenden izlenimler sunacağız.

ÖDÜL KAZANANLAR KİM ?

Amacını yukarıda belirttiğimiz bilim ödülleri, her yıl, Üniversiteler ve ilgili araştırma organlarınınca gösterilen adaylar arasından, T.B.T.A.K. Bilim Kurulu'nun seçtiği bilim adamlarına verilir. Bu konudaki esaslara göre «Ödülle hak kazanabilmek için, Bilimsel çalışma ve araştırmalarıyla, ya bilime uluslararası seviyede önemli bir katkıda bulunmuş olmak veya memleketimizin gelişmesine yurt ölçüsünde önemli bir fayda sağlamış olmak gerekir.» Bilim Ödülleri 10.000 TL. lik birer armağan, birer altın plâket ve birer berattan meydana gelmektedir.

Bilim Kurulu bu yıl ödüllerin;

1) Katı hâl fiziğine yenilik getiren çalışmalarından dolayı Prof. Dr. Cavit Erginsoy'a,

2) Plâstisi teorisine katkı yapan araştırmaları dolayısıyla Prof. Dr. Turan Onat'a,

3) Mühendislik alanında mekanizmaların kinetik ve dinamiğini ileri götüren çalışmaları dolayısıyla Prof. Dr. Bekir Dizioğlu'na, verilmesinin kararlaştırmıştır.

Ödül kazanan Bilim Adamlarımızdan, Cavit Erginsoy, 1924 de Ankara'da doğmuş, 1946 da Londra Üniversitesinden Mühendislik diploması almış ve bilim haya-

tına 1950 de yayımlanan, yarı iletkenlerle ilgili, iki araştırmayla katılmıştır. O günden bu yana İstanbul Teknik Üniversitesinde öğretim görevliliği (1957 - 1958), Uluslararası Atom Enerjisi Teşkilâtında Reaktör Şubesi Uzmanlığı (1958-1962), Brookhaven National Laboratory'de fizik profesörlüğü (1962-1967) gibi görevlerde bulunan Erginsoy, bu ders yılı Orta Doğu Teknik Üniversitesinin öğretim üyesidir. Halen Üniversitenin Fen ve Edebiyat Fakültesi Dekan Vekili olduğu gibi, ödül kazandıktan sonra T.B.T.A.K. Bilim Kurulu üyeliğine de seçilmiştir.

Turan Onat 1925 de İstanbul'da doğmuş, 1948 de İstanbul Teknik Üniversitesinden mezun olmuş, doktorasını 1951 de aynı Üniversitede vermiştir. 1951 e kadar İ.T.Ü.'üde asistanlık yapan Onat, Brown Üniversitesinde 1951 - 1954 yıllarında araştırmacı, 1956-1964 yıllarında Associate Profesör olarak çalışmıştır. 1965 ten beri de Yale Üniversitesinde profesördür.

Bekir Dizioğlu 1920 de Çorlu'da doğmuştur. Bilim hayatına 1944 de Dresden Teknik Üniversitesi'nde doktorasını vererek katılan Dizioğlu, İstanbul Teknik Üniversitesinde 1946-1959 yılları arasında, sırasıyla, asistan, doçent ve profesör ola-



Sayın Cumhurbaşkanı, Prof. Dr. Cavit Erginsoy'a ödül veriyor.



Ödül kazanan bilim adamları Sayın Sunay'la birlikte. (Soldan sağa) T. Onat, B. Dizioğlu, Sayın Sunay, C. Erginsoy ve Bilim Kurulu Başkanı C. Arf

rak 13 yıl çalıştıktan sonra 1960 da Üniversitesinden ayrılmak zorunda bırakıldığından, o tarihten beri Almanya'nın Braunschweig Teknik Üniversitesinde önce profesör sonra da Ord. Profesör olarak çalışmaktadır.

ÖDÜL TÖRENİ

1967 yılı Bilim Ödülleri, yukarıda da belirttiğimiz gibi, 11 Kasım günü Ankara'da Türk Standartları Enstitüsü'nün toplantı salonunda yapılan güzel bir törenle dağıtıldı. Cumhurbaşkanımız Sayın Cevdet Sunay, Millet Meclisi Başkanı Sayın Ferruh Bozbeyli, Ana Muhalefet Partisi Genel Başkanı Sayın İsmet İnönü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi Rektörleri, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri, davetimizi kabul ederek törene manâ kazandırmışlardı. Ayrıca çoğunluğunu Üniversite öğretim üyeleri ile Bilim ve Araştırmayla ilgili kişilerin

meydana getirdiği bir davetli kitlesi salonu tamamen doldurmuştu.

Tören, Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifinden sonra bandonun çaldığı İstiklâl Marşı ile başladı ve ilk konuşmayı yapan Bilim Kurulu Başkanımız Ord. Prof. Dr. Cahit Arf, Bilim Ödülünün amaç ve anlamını açıkladıktan sonra, Ödül kazanan Bilim Adamlarımızı tanıttı, Bilim Ödülü ile ilgili düşüncelerini belirtti, sonra Sayın Sunay'ı Ödülleri vermeğe davet etti.

Sayın Cumhurbaşkanı ödülleri vermeden önce kısa fakat çok anlamlı bir konuşma yaparak, bu tören dolayısıyla duyduğu memnunluğu belirtti. Çağımızda bilim ve tekniğin her alanda hakim olduğuna değinerek «Böyle bir dünyada, milletlerin yalnız bilimsel bakımdan değil, her bakımdan söz sahibi olabilmeleri, ancak bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyebilmeleri ve bunlara katkıda bulunmalarıyla mümkündür» ve bu yüzden

«Türk milleti olarak biz de bu maksatla yapılan çalışmaları daima teşvik etmek suretiyle geliştirmek ve başarı sağlayanları sür'atle arttırmak zorundayız» dedi. Bundan sonra Sayın Cevdet Sunay Ödül kazananlara, dâvetlilerin coşkun alkışları arasında, Ödüllerini verdi ve kendilerini kutladı.

ÖDÜL KAZANANLARIN KONUŞMALARINI

Düzenlenen programa göre sıra, Ödül alan Bilim Adamlarımızın konuşmalarına gelmişti.

Önce Prof. Dr. Bekir Dizioğlu, arkasından Prof. Dr. Turan Onat, Bilim Ödülü almalarına yol açan çalışmaları hakkında ilgiyle izlenen birer konuşma yaptılar. Bu iki Bilim Adamımızın üzerinde birleştikleri nokta, çağımızda, temel ve uygulamalı bilimlerin ayırımının önemini kaybetmeğe başladığı, temel bilimlere gittikçe daha çok önem vermek gerektiği, bunun - hattâ - yeterli bir mühendislik öğretimi için bile kaçınılmaz bir zorunluk olduğu, bu yüzden çağdaş mühendislik eğitiminde, öğretim programlarının her beş yılda bir yeniden gözden geçirilmesinin gerektiği, hususları oldu.

Törende son konuşmayı Prof. Dr. Cavit Erginsoy yaptı. Konuşmasına, çalıştığı alan, Katı Hâl Fiziği ve yarı iletkenler konularında bilgi vermek ve «şanslı» olarak nitelediği araştırmalarını anlatmakla başlayan Erginsoy, sözü son günlerin önemli bir konusuna getirerek şunları söyledi :

«Temel bilim ve araştırmanın memleketimiz için bir lüks olduğu doğru değildir. Endüstrileşmek yoluyla gelişmeğe karar vermiş isek, bunun dayandığı teknik bilgiyi ilelebet dışarıdan «anahtar teslimi» alabileceğimizi sanmamalıyız. Teknolojinin bir ülkenin kendi bünyesinde yerleşmesi, o topluma mâl olması ne ile mümkündür? Bunu bilim ve araştırma ortamını yaratmadan başarmış bir ülke tanıyor musunuz ?

Çok geriyeye veya çok uzağa gitmeğe lüzum yok ; 50 yıldaki teknolojik gelişme bütün dünyayı hayrete düşüren Sovyetler Birliğinde 1918 Nisanında yani ihtilâlden beş ay sonra, Lenin, bilimsel ve teknik çalışmalar için bir plân taslağını kaleme alıyordu. Bu bir politik renk veya ideolojik doktrin icabı değildi. İlimin bir burjuva safkasası olduğu pekâlâ o zaman da iddia edilebilirdi. Bu sadece ekonomik gelişmenin ve üretimin, bilimle, araştırmayla gayet sıkı bağlarını çok iyi anlayan bir liderin davranışlarıdır.

Ülkemizde endüstri ve teknolojinin geleneği çok kısadır. Bilimin geleneği ise, daha yeni oluşum hâlinindedir. Onun içindir ki bugün : «Fakir bir millete bilim adamı lâzım mıdır?»; onun içindir ki bugün : «Bilimsel araştırmaya az gelişmiş memleketler niçin yatırım yapsın? Bunu başkaları, bizden çok daha iyi yapmıyor mu?» gibi sorular tartışılabilir. Bu soruların tartışılması, belki bugün tabii ve gereklidir. Fakat bu ilkel soruları artık cevaplandırıp, bunların ötesine geçmemiz zamanı gelmiştir. Önümüzde iki şık var :

— Yarımın, her nasılsa çıkacak teknik Türk Bilim Adamını, aynı soruları tartışmaya devama mahkûm etmek,

— Yahut da, çocukluktan beri gördüğü destek ve teşvikle tabii zekâları ve kabiliyetleri değerlendirilen Türk gençlerinin, toplumlarına hizmet eden umutlu ve inancılı insanların gönül rahatlığıyla yarının üniversitelerinde, araştırma merkezlerinde, laboratuvar ve evet- fabrikalarında



Sayın Sunay, Prof. Dr. Turan Onat'a ödül veriyor.

çalışmaları için gerekli ortamı bugünden hazırlamak.

Bu iş bir yılın, beş yılın, on yılın işi değildir. Fakat, yarına inanıyorsak, Türk toplumunu bugünkü zorunlukların ötesinde görebiliyorsak, daha dün azız hatırasını andığımız ve «HAYATTA EN HAKİKİ MÜRŞİT İLİMDİR, FENDİR; İLİM VE FENNİN DIŞINDA BİR MÜRŞİT ARAMAK GAFFETTİR, CEHALETTİR, DALÂLETTİR» diyen Büyük Adamın sezisini hakikaten değerlendirebiliyorsak, bu ikinci şıkkı seçmeye mecburuz.

İşte, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu bu davranışı temsil ediyor; yarınımız olacaksa muhakkak muhtaç olduğumuz ortamın yaratılmasına, bilim

geleneğinin bu toplumda yerleşmesine çalışıyor. Demokratik düzende elbette ki bu iş bütün toplumun katkısıyla bütün toplumun desteği ile olacaktır. Sanıyorum ki topluluğunuz bu desteği vermekten yanadır.

Hepnizi saygı ile selâmlar, bugün için ve bilime bugün verdiğiniz şeref için gönülden teşekkür ederim.»

Erginsoy'un sözleri törenin anlamını ve Bilim Ödüllerinin amacını en iyi şekilde belirtmişti. Alkışlar arasında törene son verilirken bütün davetliler, yarına daha umutla bakıyor, ödül kazanan bilim adamlarımızın kişiliklerinde yarının daha ileri, daha mutlu Türkiye'sinin müjdesini görüyorlardı.

BİRİNCİ BİLİM KONGRESİ

4-6 Ekim tarihlerinde Ankara'da Fen ve Eczacılık Fakülteleri anşilerinde, gerek kapsadığı bilim alanlarının genişliği, gerekse katılanların ve sunulan tebliğlerin sayısı bakımından, büyük bir bilimsel toplantı yapıldı: T.B.T.A.K.'nın düzenlediği «I. Bilim Kongresi»...

Kongreye 400 ü aşkın bilim adamı katılmış, 13 ayrı seksiyonda 264 bilimsel tebliğ sunularak tartışılmıştı. Bu tebliğlerden 19 u Matematik, Fizik ve Astronomi, 15 i Kimya, 18 i Biyoloji-Jeoloji, 21 i İnşaat Mühendisliği, 8 i Maden Mühendisliği, 5 i Elektrik Mühendisliği, 4 ü Kimya Mühendisliği, 74 ü Tıp, Eczacılık, Diş Hekimliği, 22 si Hayvan Sağlığı, 14 ü Hayvan Yetiştirme, 27 si Tarım, 9 u Ormanlık ve 16 sı da Fen Eğitim ve Öğretimi meseleleriyle ilgiliydi.

Kongrenin açılış törenine Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Millet Meclisi Başkanı, Sayın Başbakan, Bakanlar, Üniversite Rektörleri de şeref verdiler ve Kongreyi yaptığı etraflı bir konuşma ile Başbakan Süleyman Demirel açtı. Fotoğraf açılış törenini gösteriyor.

